

Het EK-toernooi van 1972

Totaalvoetbal en totale commercie

De Europese kampioenschappen werden bij de voetbalbonden geaccepteerd, maar meer ook niet. Sinds de overname door de UEFA hadden ze geen grond meer, om buitenspel te blijven staan (behalve IJsland dat het te duur vond), maar eigenlijk vonden ze dat er te weinig tijd voor was.

In juni 1969 kwamen de bonden in het Zwitserse Bürgenstock bijeen om te beraadslagen over nieuwe veranderingen en verbeteringen. UEFA-voorzitter Gustav Wiederkehr deed opnieuw een poging de EK-kwalificatie aan die van de WK te koppelen, maar dat idee ging (gelukkig) snel de prullenbak in. De EK was daarmee definitief een zelfstandig toernooi!

Tegelijk stond al vast dat bij in het toernooi in 1972 hetzelfde systeem gehandhaafd bleef: kwalificatie in groepen, kwartfinale en eindronde met vier landen. Ook kon de organisator van het mini-eindtoernooi pas aangewezen worden, als de landen voor de kwartfinale bekend waren.

Vijf landen waren aanvankelijk geïnteresseerd in de organisatie, maar Joegoslavië (kandidaat WK 1982) en West-Duitsland (WK 1974 en Bundesliga-schandaal) trokken zich terug. Uiteindelijk stelden Engeland, België en (weer) Italië zich kandidaat.

In januari 1972 vond de loting voor de kwartfinales plaats in Hotel Atlantis in Zürich. Daar werd beslist dat Engeland de eerste keus was. Mocht dat land in de kwartfinale worden uitgeschakeld, dan kwam de organisatie terecht bij de winnaar Italië – België. Het zou in dat geval voor Italië de tweede achtereenvolgende keer worden en daar was na de slechte ervaringen met scheidsrechters en toeschouwers uiteraard veel kritiek op. Met België als mogelijk gastland hield niemand rekening, in het algemeen werd alleen gespeculeerd over de vraag "Engeland of Italië?"

Voor de start

In het Europese voetbal had een revolutie plaatsgevonden en die revolutie heette: Ajax. Het Nederlandse voetbalteam rondom voetbalgod Johan Crujff verwees oude voetbalburchten als Madrid, Milaan, Glasgow en Lissabon naar het tweede plan. Onder het begrip 'totaalvoetbal' predikten zij het aanvallende voetbal, en volgden het goede voorbeeld op het WK in Mexico. Spelers moesten zowel kunnen aanvallen als verdedigen en hadden daarmee veel succes. Ajax won de Europa Cup 1 in de jaren 1971, 1972 en 1973, nadat Feyenoord in 1970 al Ajax was voorgedaan. Het was een welkom geschenk voor de ware voetballiefhebber, en het tijdperk van enkele grote individualisten was gekomen. Spelers als Johan Crujff, George Best en Günter Netzer stonden voor een nieuw type voetballer, maar ook vrijgevochten superstars met lange haren, die een andere psychologische benadering vereisten.

Nog een ander aspect had zich in de voetbalwereld geworteld: commercie en dus geld. De belangstelling nam enorm toe. Dat de voetbalsport lucratief kon zijn, was al eerder ontdekt, vooral na de invoering van het profvoetbal. De laatste jaren waren door reclame-opbrengsten en uitzendingen via (kleuren-)televisie de inkomsten explosief gestegen en daarvan wilde iedereen meeprofiten. De commercialisering had echter ook grote nadelen. West-Duitsland was gedompeld in een groot Bundesliga-schandaal. Winst was onlosmakelijk verbonden met geld en dus werd er ook op wedstrijden gegokt en hadden dubieuze figuren belang bij winst of verlies en kochten daarvoor spelers om. (meer)

Het had een grote invloed op de toeschouwersaantallen, die in West-Duitsland, na de gouden zestiger jaren, sterk terugliepen. Gelukkig was daar net op tijd het *totaalvoetbal*, die een nieuw tijdperk inluidde. Jammer alleen dat Oranje bij het EK 1972 zou ontbreken.

De loting

Malta meldde zich ook weer aan, zodat het aantal deelnemende landen op het mooie getal van 32 stond. Dat was makkelijk voor de loting in 8 groepen van vier. Welke landen 'geplaatst' moesten worden, was wel een probleem. Het werd een mix van plaatsen en loten, maar welke acht landen moesten geplaatst worden? Aan de WK 1970 hadden 9 Europese landen deelgenomen, terwijl Joegoslavië, de EK-finalist van 1968, daar nog niet bij was. Uiteindelijk werden de volgende landen geplaatst: Sovjet-Unie, Italië, West-Duitsland, België, Engeland, Roemenië, Bulgarije en Joegoslavië.

Op 20 maart 1970 was het feodale Hotel Parco dei Principi in Rome het toneel van de loting. Groep 2 was zwaar met Bulgarije, Hongarije en Frankrijk, evenals groep 7 met Joegoslavië, Oost-Duitsland en Nederland. De oude rivalen Spanje en Sovjet-Unie troffen elkaar weer, net als West-Duitsland en *Angstgegner* Albanië.

Een noviteit: voor het eerst mochten twee wisselers ingezet worden!

Kwalificatie (7 oktober 1970 – 16 februari 1972)

Groep 1

07-10-70 Tsjecho-Slowakije	- Finland	1-1 (1-1)
11-10-70 Roemenië	- Finland	3-0 (2-0)
11-11-70 Wales	- Roemenië	0-0
21-04-71 Wales	- Tsjecho-Slowakije	1-3 (0-0)
16-05-71 Tsjecho-Slowakije	- Roemenië	1-0 (0-0)
26-05-71 Finland	- Wales	0-1 (0-0)
16-06-71 Finland	- Tsjecho-Slowakije	0-4 (0-2)
22-09-71 Finland	- Roemenië	0-4 (0-2)
13-10-71 Wales	- Finland	3-0 (1-0)
27-10-71 Tsjecho-Slowakije	- Wales	1-0 (0-0)
14-11-71 Roemenië	- Tsjecho-Slowakije	2-1 (1-0)
24-11-71 Roemenië	- Wales	2-0 (1-0)

1. Roemenië	6	4	1	1	9	11-2*
2. Tsjecho-Slowakije	6	4	1	1	9	11-4
3. Wales	6	2	1	3	5	5-6
4. Finland	6	0	1	5	1	1-16

* Roemenië naar kwartfinale op doelsaldo

Een van de minst attractieve groepen, met Roemenië en Tsjecho-Slowakije net als op het WK 1970 bij elkaar in de groep. In 1968 was het leven in Tsjecho-Slowakije veranderd na de Praagse lente. Het land was onder het bewind van Sovjet-Unie gekomen, de Koude Oorlog woedde hevig. Het Tsjecho-Slowaakse voetbal zat in een crisis. Op het WK was geen enkel punt behaald en had het nationale team in een groot schandaal gestort.

Trainer Marko en zijn spelers hadden contracten afgesloten met West-Duitse schoenfabrikanten en dat kon natuurlijk niet in de ogen van de leiders, zodat het hele elftal geschorst werd.

Een trainertrio stond voor een schier onmogelijke taak met bijna allemaal debutanten. Toch was het nog heel dichtbij kwalificatie. De kern van het team bestond uit spelers van Spartak Trnava, dat niet alleen een aantal malen achter elkaar landskampioen werd, en ook in de Europa-Cup goed presteerde. Het begon stroef voor de Tsjecho-Slowaken, thuis gelijk tegen Finland, en dat verliespunt zou hen later lelijk opbreken. De schorsingen werden omgezet in voorwaardelijke en de 'zondaars' mochten weer terugkeren. De Tsjecho-Slowaken herstelden zich knap en stond na overwinningen op twee maal Wales, favoriet Roemenië en uit tegen Finland, fier bovenaan. De wedstrijd tegen Roemenië werd onder de ogen van staatshoofd Gustav Husak gespeeld. Adamec schoot een penalty over, maar Vesely schoot vlak voor tijd de winnende 1-0 binnen. In Wales was de pers laaiend, omdat spelers van Derby County niet werden vrijgegeven voor de interlands van de nationale ploeg. Wedstrijden in de 4^e ronde van de League-Cup waren belangrijker...

Roemenië had in de laatste twee wedstrijden het thuisvoordeel, maar moest beide wel winnen. De belangrijkste wedstrijd was op 14 november 1971 in Boekarest, waar een gelijkspel voor Tsjecho-Slowakije zou volstaan. Het verdedigend sterke Roemenië bleek met 2-1 te sterk, maar moest nog een wedstrijd winnen van Wales. Dankzij twee treffers

van Lupescu lukte dat ook, zij het met veel moeite, omdat na de 1-0 lange tijd de gelijkmaker in de lucht hing. Roemenië werd hierdoor op basis van een beter doelsaldo groepswinnaar.

Groep 2

07-10-70 Noorwegen	- Hongarije	1-3 (0-2)
11-11-70 Frankrijk	- Noorwegen	3-1 (1-0)
15-11-70 Bulgarije	- Noorwegen	1-1 (1-0)
24-04-71 Hongarije	- Frankrijk	1-1 (0-0)
19-05-71 Bulgarije	- Hongarije	3-0 (1-0)
09-06-71 Noorwegen	- Bulgarije	1-4 (0-4)
08-09-71 Noorwegen	- Frankrijk	1-3 (0-2)
25-09-71 Hongarije	- Bulgarije	2-0 (0-0)
09-10-71 Frankrijk	- Hongarije	0-2 (0-2)
27-10-71 Hongarije	- Noorwegen	4-0 (3-0)
10-11-71 Frankrijk	- Bulgarije	2-1 (0-0)
04-12-71 Bulgarije	- Frankrijk	2-1 (0-0)

1. Hongarije	6	4	1	1	9	12-5
2. Bulgarije	6	3	1	2	7	11-7
3. Frankrijk	6	3	1	2	7	10-8
4. Noorwegen	6	0	1	5	1	5-18

Op Noorwegen na, ontlieden de drie kanshebbers elkaar weinig. Aanvankelijk leken Bulgarije en Frankrijk de beste papieren te hebben met vijf uit drie.

Bij Hongarije was na de 3-0 nederlaag bij Bulgarije de trainer Jozsef Hoffer ingewisseld voor de teruggekeerde Illovszky. Het bleek een gouden greep, want Ferenc Bene & Co. boekte drie zeges in vijf weken en nestelden ze zich aan kop. Vooral de zege in het oude Colombes-stadion in Parijs was van groot belang. Met linksbuiten Zambo in een glansrol zorgden Bene en een eigen doelpunt voor de 0-2 eindstand.

Hongarije was daarna afhankelijk van de onderlinge duels tussen Frankrijk en Bulgarije die nog volgden. Als een van de twee beide partijen met ruim verschil wist te winnen, kon het Hongarije nog voorbijstreven.

Zover kwam het niet. In Nantes won Frankrijk moeizaam door een doelpunt van Loubet in de 87^e minuut. De Franse trainer Boulogne hoopte in de uitwedstrijd tegen Bulgarije op een grote overwinning, maar de 2-1 nederlaag betekende de niet meer onverwachte uitschakeling. Hongarije was de lachende derde en stond in de kwartfinale.

Groep 3

11-10-70 Malta	- Griekenland	1-1 (0-0)
15-12-70 Griekenland	- Zwitserland	0-1 (0-0)
20-12-70 Malta	- Zwitserland	1-2 (0-0)
03-02-71 Malta	- Engeland	0-1 (0-1)
21-04-71 Zwitserland	- Malta	5-0 (5-0)
21-04-71 Engeland	- Griekenland	3-0 (1-0)
12-05-71 Zwitserland	- Griekenland	1-0 (0-0)
12-05-71 Engeland	- Malta	5-0 (2-0)
18-06-71 Griekenland	- Malta	2-0 (0-0)
13-10-71 Zwitserland	- Engeland	2-3 (2-2)
10-11-71 Engeland	- Zwitserland	1-1 (1-1)
01-12-71 Griekenland	- Engeland	0-2 (0-0)

1. Engeland	6	5	1	0	11	15-3
2. Zwitserland	6	4	1	1	9	12-5
3. Griekenland	6	1	1	4	3	3-8
4. Malta	6	0	1	5	1	2-16

Torenhoge favoriet in groep 3 was Engeland, dat niet al te moeilijk had geloot. Alleen Zwitserland zou nog wat kunnen tegenstribbelen. Sir Alf Ramsey handhaafde nog steeds de kern van zijn WK-favorieten uit 1966 en dat leverde veel kritiek op van de altijd aanwezige Engelse pers. Engeland en Zwitserland gingen gelijk op, wonnen beide met geluk op Malta en bleven zonder puntverlies tot hun onderlinge wedstrijden.

Op 13 oktober 1971 stond Basel op zijn kop bij de thuiswedstrijd; Engeland trad aan zonder Bobby Charlton. Bij een overwinning stond de winnaar met één been in de volgende ronde. Het werd een dramatische partij onder de leiding van de Belg Loraux.

Engeland nam tweemaal de leiding door Hurst en Chivers, maar de Zwitsers kwamen weer langszij. De beslissing viel toen de Lausanner Pierre Chapuisat de bal verspeelde, Chivers onderschepte en via de borst van Weibel in zijn eigen doel belandde: 2-3. In de return in het Wembley-Stadion kwam Zwitserland tot een verdienstelijke 1-1, maar dat was niet genoeg. Engeland had het doel bereikt, al had het meer tegenstand dan verwacht. Intussen laaide op het eiland steeds meer de discussie op, over het vrijgeven van de vele spelers met interlandverplichtingen. De clubs weigerden hieraan te voldoen, omdat zij altijd wel gewikkeld waren in een van de vele bekertoernooien.

Groep 4

11-11-70	Spanje	- Noord-Ierland	3-0 (1-0)	
15-11-70	Cyprus	- Sovjet-Unie	1-3 (1-2)	
03-02-71	Cyprus	- Noord-Ierland	0-3 (0-0)	
21-04-71	Noord-Ierland	- Cyprus	5-0 (2-0)	3x Best
09-05-71	Cyprus	- Spanje	0-2 (0-1)	
30-05-71	Sovjet-Unie	- Spanje	2-1 (0-0)	
07-06-71	Sovjet-Unie	- Cyprus	6-1 (3-0)	
22-09-71	Sovjet-Unie	- Noord-Ierland	1-0 (1-0)	
13-10-71	Noord-Ierland	- Sovjet-Unie	1-1 (1-1)	
27-10-71	Spanje	- Sovjet-Unie	0-0	
24-11-71	Spanje	- Cyprus	7-0 (3-0)	
16-02-72	Noord-Ierland	- Spanje	1-1 (0-1)	

1. Sovjet-Unie	6	4	2	0	10	13-4
2. Spanje	6	3	2	1	8	14-3
3. Noord-Ierland	6	2	2	2	6	10-6
4. Cyprus	6	0	0	6	0	2-26

In mei 1971 stond Moskou in het middelpunt van de voetbalsport. Op 27 mei had de inmiddels 40-jarige Lev Yashin afscheid genomen van het voetbal met een afscheidswedstrijd tussen Dynamo Moskou en een 'Rest van de Wereld'-elftal met o.a. Bobby Charlton, Dragan Dzajic en Gerd Müller. Drie dagen later stond de eerste ontmoeting met aartsvijand Spanje op de rol. Noord-Ierland had weliswaar George Best in de gelederen, maar kon niet tegen deze twee zwaargewichten op. De Spaanse coach Kubala moest regisseur Pirri missen en hij was moeilijk te vervangen. Tot de 79^e minuut hield de sterke Spaanse verdediging stand, maar moest in de slotfase toezien dat Sovjet-Unie twee keer in vier minuten scoorde, alvorens Rexach nog iets terug kon doen.

Bij winst in Sevilla kon Spanje alsnog groepswinnaar worden. Drie maal troffen de mannen van paal en lat en daarnaast bleek Rudakov een waardig vervanger van Yashin, zodat de Sovjet-Unie een 0-0 in de wacht sleepte en daarmee de kans op een nieuwe deelname (de vierde) aan de eindronde.

Groep 5

14-10-70	Denemarken	- Portugal	0-1 (0-1)
11-11-70	Schotland	- Denemarken	1-0 (1-0)
25-11-70	België	- Denemarken	2-0 (2-0)
03-02-71	België	- Schotland	3-0 (1-0)
17-02-71	België	- Portugal	3-0 (1-0)
21-04-71	Portugal	- Schotland	2-0 (1-0)
12-05-71	Portugal	- Denemarken	5-0 (2-0)
26-05-71	Denemarken	- België	1-2 (0-0)
09-06-71	Denemarken	- Schotland	1-0 (1-0)
13-10-71	Schotland	- Portugal	2-1 (1-0)
10-11-71	Schotland	- België	1-0 (1-0)
21-11-71	Portugal	- België	1-1 (0-0)

1. België	6	4	1	1	9	11-3
2. Portugal	6	3	1	2	7	10-6
3. Schotland	6	3	0	3	6	4-7
4. Denemarken	6	1	0	5	2	2-11

Op het WK in Mexico hadden de Belgen niet veel laten zien en Van Himst en Puist hadden weinig zin meer om zich in het tricot van de *Rode Duivels* te hijsen. Het kostte de nieuwe

coach Raymond Goethals veel overredingskracht de Anderlecht-spelers over te halen om zich weer beschikbaar te stellen.

De speelkalender was de Belgen gunstig gezind, want er werd begonnen met drie thuiswedstrijden, die alle drie werden omgezet in een overwinning. Vooral de zege op Schotland was een bijzondere, want het speelveld in Luik was een gladde ijsvlakte, waar de Schotten nauwelijks op de been konden blijven. Zij hadden al meer dan een jaar geen wedstrijd verloren, maar waren nu kansloos. Paul van Himst (twee goals) en de zijnen gaven een gala-voorstelling en stelden zich kandidaat voor de groepszege, zeker nadat ook Eusebio's Portugal ruim opzij was gezet, door twee goals van Raoul Lambert en een van Denul.

België sloot de groep af met twee uitwedstrijden, maar het uitgangspunt werd al een stuk beter toen Portugal in Schotland verloor. De Belgen moesten nog even sidderen, na de eerste nederlaag in Aberdeen. In de laatste wedstrijd in Lissabon mochten de Belgen zelfs nog met een doelpunt verschil verliezen, maar zover lieten ze het niet komen.

Lambert scoorde de 0-1, Portugal kon pas in de laatste minuut de gelijkmaker produceren, maar dat deed de Goethals-mannen niet meer: de kwartfinale was bereikt. PSV-er Johan Devrindt scoorde vier keer in de voorronde

Groep 6

14-10-70	Ierland	- Zweden	1-1 (1-0)	
28-10-70	Zweden	- Ierland	1-0 (0-0)	
31-10-70	Oostenrijk	- Italië	1-2 (1-2)	
08-12-70	Italië	- Ierland	3-0 (2-0)	
10-05-71	Ierland	- Italië	1-2 (1-1)	
26-05-71	Zweden	- Oostenrijk	1-0 (0-0)	
30-05-71	Ierland	- Oostenrijk	1-4 (0-3)	
09-06-71	Zweden	- Italië	0-0	
04-09-71	Oostenrijk	- Zweden	1-0 (1-0)	
09-10-71	Italië	- Zweden	3-0 (2-0)	
10-10-71	Oostenrijk	- Ierland	6-0 (3-0)	3x Parits
20-11-71	Italië	- Oostenrijk	2-2 (1-1)	

1. Italië	6	4	2	0	10	12-4
2. Oostenrijk	6	3	1	2	7	14-6
3. Zweden	6	2	2	2	6	3-5
4. Ierland	6	0	1	5	1	3-17

Europees kampioen in 1968, finalist bij de WK in 1970, Italië zat in een glorieuze periode. Dat zette Valcareggi's team moeiteloos voort tijdens de kwalificatie, want al na enkele wedstrijden was de strijd beslist. De uitwedstrijden tegen Oostenrijk en Ierland werden in winst omgezet en Italië stond al een straatlengte voor. In Wenen werd de zege wel overschaduwd door een dubbele beenbreuk van Gigi Riva, die niet meer terug zou keren op zijn oude niveau.

Alleen Zweden kon het hen nog moeilijk maken, maar na de teleurstellende WK in Mexico bouwde coach Georg Ericsson een nieuw team, waarvan ook Feyenoorder Ove Kindvall (later terug naar Norrköping) deel uit maakte.

In Zweden bleef het 0-0, waarna Italië in de thuiswedstrijd zich verzekerde van de kwartfinale door een 3-0 zege. Valcareggi kreeg kritiek, maar de 'oude' mannen stonden wel bij de laatste acht!

Groep 7

11-10-70	Nederland	- Joegoslavië	1-1 (0-1)	
14-10-70	Luxemburg	- Joegoslavië	0-2 (0-1)	
11-11-70	Oost-Duitsland	- Nederland	1-0 (0-0)	
15-11-70	Luxemburg	- Oost-Duitsland	0-5 (0-4)	4x Kreische
24-02-71	Nederland	- Luxemburg	6-0 (1-0)	
04-02-71	Joegoslavië	- Nederland	2-0 (1-0)	
24-04-71	Oost-Duitsland	- Luxemburg	2-1 (1-0)	
09-05-71	Oost-Duitsland	- Joegoslavië	1-2 (0-2)	
10-10-71	Nederland	- Oost-Duitsland	3-2 (1-1)	
16-10-71	Joegoslavië	- Oost-Duitsland	0-0	
27-10-71	Joegoslavië	- Luxemburg	0-0	
17-11-71	Luxemburg	- Nederland	0-8 (0-5)*	3x Cruyff

* in Eindhoven

1. Joegoslavië	6	3 3 0	9	7-2
2. Nederland	6	3 1 2	7	18-6
3. Oost-Duitsland	6	3 1 2	7	11-6
4. Luxemburg	6	0 1 5	1	1-23

De groep van outsiders, want geen van de teams was er in op de WK in Mexico bij geweest. Nederland hoopte zich eindelijk eens voor een groot toernooi te plaatsen na de finaleplaatsen in de Europa Cup voor Ajax en Feyenoord. Onder bondscoach Frantisek Fadrhonc moesten betere tijden komen, maar Crujff ontbrak bij de drie belangrijkste wedstrijden. Hij werd in 1971 wel tot Europees Voetballer van het Jaar uitgeroepen. De eerste wedstrijd in de groep (zonder Crujff) was al van eminent belang. De geslepen Joegoslaven wisten een 1-1 gelijkspel uit het vuur te slepen. Daarna profiteerden de mannen van Vujadin Boskov van de onderlinge strijd tussen Oost-Duitsland en Nederland. De doelpuntenmachine van Crujff en Keizer (elk vijf doelpunten) kwam alleen in de thuiswedstrijden van Oranje op gang, in de uitwedstrijden tegen Joegoslavië en Oost-Duitsland stakte de machine. Het was dan ook tragisch dat Joegoslavië met slechts de productie van zeven goals als groepswinnaar eindigde. Dzajic scoorde de belangrijkste doelpunten. De kwartfinale werd bereikt na twee bloedeloze 0-0 remises. Europa bleef daardoor verstoken van de smaakmaker Nederland, dat met Feyenoord en Ajax al de Europa Cup I had gewonnen. Het rekende met twee monsterzeges wel af met Luxemburg, dat Oranje in 1964 zo dwars had gezeten. De 8-0 zege betekende een record in de EK-historie, een verbetering van de 7-0 van Roemenië op Cyprus in 1967.

Groep 8

14-10-70 Polen	- Albanië	3-0 (1-0)	
17-10-70 West-Duitsland	- Turkije	1-1 (1-1)	
13-12-70 Turkije	- Albanië	2-1 (2-1)	
17-02-71 Albanië	- West-Duitsland	0-1 (0-1)	
25-04-71 Turkije	- West-Duitsland	0-3 (0-1)	
12-05-71 Albanië	- Polen	1-1 (1-1)	
12-06-71 West-Duitsland	- Albanië	2-0 (2-0)	
22-09-71 Polen	- Turkije	5-1 (1-0)	3x Lubanski
10-10-71 Polen	- West-Duitsland	1-3 (1-1)	
14-11-71 Albanië	- Turkije	3-0 (1-0)	
17-11-71 West-Duitsland	- Polen	0-0	
05-12-71 Turkije	- Polen	1-0 (0-0)	

1. West-Duitsland	6	4 2 0	10	10-2
2. Polen	6	2 2 2	6	10-6
3. Turkije	6	2 1 3	5	5-13
4. Albanië	6	1 1 4	3	5-9

Trainer Helmut Schön schrok toen opnieuw Albanië als tegenstander uit de koker rolde, maar van een echt zware loting was toch geen sprake voor de Duitsers. Schön greep vooral terug op het team dat in Mexico derde was geëindigd, met uitzondering van de Hamburger Willi Schulz en Uwe Seeler, die was gestopt. Aan de wedstrijden tegen Albanië schonk de Boulevardpers meer aandacht dan aan de overige tegenstanders. Dat bleek een misvatting, want thuis tegen Turkije gingen de Duitsers bijna onderuit. In Köln voor 8.000 enthousiaste Turkse supporters was een strafschoep van Gerd Müller nodig voor de gelijkmaker.

Daarna de gevreesde uitwedstrijd in Tirana. Wederom konden de Duitsers niet imponeren en hadden de Albanezen de meeste kansen. Toch bleef ditmaal een afgang bespaard, omdat Müller de enige treffer scoorde.

Daarna braken rustigere tijden aan voor West-Duitsland, want na de verrassend gemakkelijk overwinning in Turkije kwam kwalificatie voor de kwartfinale niet meer in gevaar, zeker nadat ook in Polen was gewonnen. Het Poolse team had met Gadocha en Lubanski een aantal geduchte spelers, maar het kwam (nog) tekort voor het degelijke Duitse elftal.

In Hamburg wisten de Polen nog wel een 0-0 te behalen, maar dat punt volstond voor Beckenbauer en de zijnen.

Kwartfinale (29 april – 17 mei 1972)

België is de lachende derde

Twee toppers waren het resultaat van de loting op 12 januari 1972 in Zürich door Meta Antenen. De Zwitserse sportvrouw van 1971 koppelde Engeland aan West-Duitsland, een klassieker van de eerste orde, waarbij de legendarische WK-finale van 1966 nog vers in het geheugen lag. Ook Sovjet-Unie tegen Joegoslavië had een voorgeschiedenis: de EK-finale van 1960.

De andere twee partijen stonden hierbij in de schaduw; Hongarije en Roemenië leken aan elkaar gewaagd en bij Italië – België was Italië duidelijk favoriet.

29-04-1972 Engeland – West-Duitsland 1-3 (0-1)

13-05-1972 West-Duitsland – Engeland 0-0

De klassieker der klassiekers, zeker met de WK-finale van 1966 (4-2 winst Engeland) en intussen ook de WK-kwartfinale in 1970 (3-2 zege West-Duitsland na 0-2 achterstand), in het achterhoofd. Beide trainers hadden zorgen. Engeland moest op 29 april de slotdag van de competitie afwerken en Helmut Schön had nog te kampen met de naweeën van het Bundesliga-schandaal, waardoor hij de vaste krachten Libuda en Fichtel niet op kon stellen, alsmede enkele reservekrachten, terwijl Overath in het ziekenhuis lag. Schön riep met Uli Hoeness en Paul Breitner twee *nobody's* op, dat hem op fikse kritiek kwam te staan. De basis van het team bestond uit spelers van Bayern München en het succesvolle Borussia Mönchengladbach, aangevuld met de Frankfurter Grabowski, Höttges uit Bremen en de Offenbacher Held.

Engeland had nog steeds vijf wereldkampioenen in de ploeg (Banks, Ball, Peters, Peters, Hurst en Moore) en zette vooral in op de stormram van Tottenham Hotspurs: Martin Chivers.

96.000 toeschouwers in Wembley zagen de eerste kans voor Engeland na een zeldzame fout van Beckenbauer, zonder gevolgen. De Duitsers verstopten zich niet en na een klein half uur bediende Sigi Held de vrijstaande Uli Hoeness, die van 16 meter zijn keuze waarmaakte: 0-1. Daarna ging het spel op en neer, Engeland viel zonder veel fantasie aan, maar moest steeds oppassen voor de counter.

De Franse scheidsrechter Helies weigerde naar de elfmeterstip te wijzen, toen Hunter Müller neerlegde. Aan de andere kant mikte Peters op de lat, waarna het uiteindelijk Francis Lee was, die 12 minuten voor tijd Sepp Maier wel wist te passeren.

Op zoek naar de beslissing liepen de Engelsen met open ogen in de val. De blinde aanvalsdrift werd hard afgestraft. In de 84^e minuut bracht Bobby Moore Sigi Held in het strafschoopgebied ten val, Günter Netzer bleef koel bij het nemen van de *pingel*: 1-2.

De laatste vijf minuten waren historisch in de lange West-Duitse voetbalgeschiedenis. Terwijl Engeland tomeloos aan bleef vallen, was het de altijd gevaarlijke Gerd Müller die het vonnis velde. Op de hem typerende wijze schoot hij uit de draai tussen vijf verdedigers de 1-3 binnen. De ultieme revanche was binnen, de winnaars kregen zelfs een staande ovatie van het Engelse publiek. De West-Duitse pers jubelde, want een zege op Wembley was nog altijd een triomf van grote waarde, die in dit geval vrijwel zeker een plaats in de eindronde betekende. Ze kwamen superlatieven te kort: "*Traumfussball in das Jahrhundertspiel*".

De wedstrijd in Berlijn was een formaliteit. Engeland wilde met hard spel de achterstand goedmaken, maar konden voetballend weinig gevaar stichten. Het bleef 0-0; twaalf jaar na de eerste EK had ook het laatste 'grote' land een plaats bij de laatste vier veroverd. Engeland viel door de uitschakeling af als organisator van het eindtoernooi.

29-04-1972 Italië – België

0-0

13-05-1972 België – Italië

2-1 (1-0)

De Italiaanse coach Valcareggi lag onder vuur. Zijn team was verouderd en hij gaf talenten geen kans. Hij bleef bij zijn vaste kern, door tegen België acht Europese

kampioenen op te stellen. De eeuwige vraag "Rivera of Mazzola?" werd opgelost door een schorsing van Rivera.

De Belgische hoofdman Goethals voelde zich prima bij de rol van outsider. "De Italianen liggen ons beter dan de Engelsen," verklaarde hij zonder blikken of blozen en dichtte zich goede kansen voor het eindtoernooi toe.

Zijn plan was Italië te verslaan met eigen middelen: het *catenaccio*. Wat de *Azzurri* ook probeerden met dribbels, afstandsschoten en combinaties, de Belgische verdediging met aan het hoofd Vandendaele wist alles te pareren, en anders was daar altijd nog doelman Christian Piot, die enkele katachtige reddingen showde. Op het middenveld was Wilfried van Moer zijn tegenstanders de baas.

De grootste kans was zelfs voor Dockx, die kort voor het einde, slechts door een goed reagerende Albertosi gestopt kon worden.

In het Astrid-Park in Brussel dachten de Italianen meer ruimte te krijgen. Niets bleek minder waar. Na 23 minuten krulde Wilfried van Moer een vrije trap met veel gevoel in de bovenhoek. Toen Pol van Himst in de 71^e minuut de voorsprong naar 2-0 tilde, zwegen de meegekomen Italiaanse tifosi. Italië deed wat terug door een benutte penalty van Gigi Riva en door Bertini die Van Moer met een enkelbreuk het ziekenhuis inschopte. Verder kwamen ze niet en België was de verdiende winnaar. En door de uitschakeling van Engeland op dezelfde dag, betekende dit direct ook de organisatie van het eindtoernooi voor het kleine land! België was toch al in de ban van de sport door de aaneenschakeling van de wielersuccessen van Eddy Merckx. Hij won in 1972 voor de vierde maal de Tour de France.

30-04-1972 Joegoslavië – Sovjet-Unie 0-0

13-05-1972 Sovjet-Unie – Joegoslavië 3-0 (0-0)

De twee toppers uit Oost-Europa maakten hun naam niet waar in twee teleurstellende partijen. Joegoslavië was geen schim van de ploeg die Nederland had uitgeschakeld en de eerste wedstrijd eindigde dan ook in een uiterst vervelende dubbelblanke eindstand. Vedette Dzajic kon zich niet onderscheiden tegen de stugge Russische defensie.

In Moskou was het ook weinig enerverend. Pas na rust kwam Sovjet-Unie op gang, nadat Kolotov de ban had gebroken. Na de 3-0 konden ze als enige zeggen, dat ze er bij alle vier eindtoernooien bij waren!

29-04-1972 Hongarije – Roemenië 1-1 (1-0)

14-05-1972 Roemenië – Hongarije 2-2 (1-2)

17-05-1972 Hongarije – Roemenië 2-1 (1-1)

Hongarije had slecht geoefend bij een tournee door Zuid-Amerika, de gouden tijden leken voorbij. In de thuiswedstrijd in een vol Népstadion speelde het team zeer offensief. Branikovits scoorde al na 11 minuten de openingstreffer, waarna hij en Zambo resp. in de 18e en 37e minuut op de paal schoten.

Na rust waren de rollen omgekeerd. De Roemenen trokken ten aanval en namen het doel van Geczi onder vuur, die niet over gebrek aan werk te klagen had. De Hongaarse doelman verslikte zich in de 56^e minuut in een vrije trap van Satmareanu, die de gelijkmaker betekende. Een gunstige uitgangspositie voor het team van coach Niculescu.

Dat veranderde snel in de return. Hongarije nam direct het initiatief, de aanvallers Kocsis en Szöke waren moeilijk te stoppen. Al na 5 minuten lag de bal in het net toen Bene de lat trof en Szöke de 0-1 aantekende.

Daarmee was het voorlopig gedaan met de Hongaarse aanvalsdriften. Uitgerekend Dobrin, waarvoor coach Illovszky zijn mannen nog zo gewaarschuwd had, zorgde voor de 1-1. Het was een open wedstrijd met wisselende kansen. Kocsis schonk in de 36^e minuut Hongarije weer een voorsprong en had vlak voor rust de strijd kunnen beslissen. Hij zag zijn strafschoep, gegeven na een handsbal, gestopt door Raducanu.

Na rust leken de *Magyaren* de zaak onder controle te hebben. Tot de 81^e minuut toen Dobrin de defensie dolde en de bal panklaar legde voor Neagu, die de eindstand op 2-2 bepaalde.

De noodzakelijke beslissingswedstrijd werd drie dagen later in Belgrado afgewerkt. Kocsis bezorgde Hongarije wederom een voorsprong, maar na Neagu's gelijkmaker dicteerden de Roemenen het spel. De beslissing viel in de allerlaatste van 270 minuten. Szöke schoot van vijftien meter afstand vanaf de rechtervleugel op het doel en zag tot zijn eigen verbazing Raducanu zijn enige fout maken en mistasten: 2-1. Het Hongaarse Nép-sport jubelde: "Illovsy heeft een klein wonder volbracht en de spelers het geloof in eigen kunnen teruggegeven."

Na de derde plaats in 1964 kon Hongarije weer een gooi naar de Europese titel doen!

EK 1972

Eindronde in België (14-18 juni 1972)

Deelnemende landen

Sovjet-Unie (4), Hongarije(2), België (1), West-Duitsland (1)

Het gastland

Het voetbal in België stond op een hoog niveau. De *Rode Duivels* hadden zich in 1970 voor het eerst sinds 1954 gekwalificeerd voor de WK in Mexico en bij het clubvoetbal acteerde vooral Anderlecht sterk. Halverwege de zestiger jaren kwam het Belgische clubvoetbal uit een diep dal, toen ook buitenlanders de gelederen mochten versterken en het semi-profvoetbal in 1968 tandenknarsend door de KBVB was toegestaan. Vanaf 1972/73 werd profvoetbal helemaal vrijgegeven.

De organisatie van de EK 1972 was een geweldige stimulans voor het Belgische voetbal. Tot dan werden de eindtoernooien afgewerkt in de 'grote' landen, dat ook een land als België daarvoor in aanmerking zou komen, werd niet voor mogelijk gehouden. Dat het derde keus was achter Engeland en Italië, derde de Belgen geenszins.

De stadions

De eindronde organiseren was een hele eer, waar de infrastructuur in België echter niet op berekend was. Een maand de tijd was er om de zaakjes te regelen, meer niet. In drie steden stonden vier stadions die geschikt waren: Stadion Bosuil in Antwerpen (uit 1923, 60.000 plaatsen), Stadion Sclessin in Luik (43.000, 1923) en twee in Brussel: Anderlechts Astridpark (1918, 37.000) en het Heizel-stadion (1930, 64.000), dat echter geen kunstlicht had.

Elk stadion kreeg een wedstrijd, maar de verdeling was lastig. Het contrast tussen de twee halve finales was enorm. De topper tussen het gastland België en buurland West-Duitsland tegenover de voor toeschouwers oninteressante ontmoeting tussen Sovjet-Unie en Hongarije. De eerste ging naar Antwerpen, dat wel 150.000 gulden moest neertellen voor een spoed-renovatie, die overigens wonderwel op tijd klaar was. Het verouderde Astridpark was de passende ambiance voor de andere halve finale. Brussel kreeg wel de finale in het Heizel-stadion, dat 13 jaar later het toneel was tragische gebeurtenissen bij de Europa-Cupfinale tussen Liverpool en Juventus. Luik moest genoegen nemen met de troostfinale.

Stadions:

- * Antwerpen, Stadion Bosuil, 60.000 plaatsen, geopend 1923
1 wedstrijd: België – West-Duitsland
- * Brussel, Astridpark, 37.000 plaatsen, geopend 1918
1 wedstrijd: Sovjet-Unie – Hongarije
- * Brussel, Heizel-stadion, 64.000 plaatsen, geopend 1930
1 wedstrijd: finale
- * Luik, Stadion Sclessin, 43.000 plaatsen, geopend 1909
1 wedstrijd: wedstrijd om 3^e plaats

De ploegen

West-Duitsland was topfavoriet, daar was vriend en vijand het over eens en het kon ook nog op de steun van een grote schare eigen fans rekenen. Goethals dichtte zich nog wel kansen toe, maar wist dat het bereiken van de laatste vier al een prestatie van topformaat was. Van Sovjet-Unie en Hongarije werden eigenlijk geen wonderen meer verwacht, die landen waren over hun top heen, maar door het onderlinge duel zou er toch een de finale halen.

Halve finale

België – West-Duitsland 1-2 (0-1)

14 juni 1972 – Stadion Bosuil, Antwerpen. Toeschouwers 55.669.

België: Piot, Heylens, Vandendaele (gk 17.), Dolmans, Thissen, Semmeling, Verheyen, Dockx, Martens (70. Polleunis), Van Himst, Lambert.

Coach Goethals

West-Duitsland: Maier, Höttinges, Schwarzenbeck, Beckenbauer, Breitner, Hoeness (59. Grabowski), Netzer, Wimmer, Heynckes, Gerd Müller, Kremers.

Coach Schön

24. Gerd Müller 0-1, 71. Gerd Müller 0-2, 83. Polleunis 1-2.

Scheidsrechter Mullen (Schotland).

25.000 van de 55.000 aanwezigen in de *Hel van Deurne* waren Duits, ze speelden bijna een thuiswedstrijd. Het team van Schön trad met dezelfde elf aan, dat een paar weken eerder bij de opening van het Olympische Stadion in München (dat jaar waren de Olympische Spelen) de Sovjet-Unie met 4-1 had verslagen. Dus met negen spelers van Bayern München en Borussia Mönchengladbach, aangevuld met Höttinges en Erwin Kremers. Goethals zette Martens in voor de geblesseerde Van Moer in de belangrijkste wedstrijd in de Belgische voetbalhistorie.

De tegenstanders zaten bij elkaar in Hotel Holiday Inn in Zaventem nabij Brussel. Alleen enkele etages scheidde de ploegen van elkaar. De grootste zorg had Schön omtrent het speelveld, dat rampzalig slecht was. Daarbij vergeleken waren alle Duitse velden biljartlakens, meende hij. Zijn hoop op regen kwam niet uit.

De tactiek van Goethals was duidelijk. Zonder vormgever Van Moer hadden ze niets te verliezen en zolang het 0-0 stond, hadden de Belgen een kans. Ze bouwden een muur rondom het eigen strafschoopgebied, met Lambert moederziel alleen voorin. Met hard spel werd getracht de razendsnelle Kremers en de technisch vaardige Heynckes af te stoppen. Het kostte Vandendaele een gele kaart en hij had daarmee de twijfelachtige eer de eerste te zijn in de EK-historie.

Het leek een goede tactiek, Lambert en Van Himst kregen zelfs de eerste kansjes, maar verzuimden te scoren. De Duitsers hadden er moeite mee, maar kwamen langzaam beter in het spel, ook omdat de Belgische doelman Piot weinig rust uitstraalde. Een fout van hem in de 24^e minuut resulteerde in het eerste doelpunt. Bij een effectvolle voorzet van Netzer torende Gerd Müller boven Thissen uit, doelman Piot sprong kansloos mee, waardoor de bal in het lege doel huppelde: 0-1. Als Piot op de doellijn was blijven staan, had hij de bal zo op kunnen pakken.

Onder leiding van Pol van Himst gooiden de *Rode Duivels* de plannen om en trokken ten aanval. Dat resulteerde in een goal van Semmeling, die een vrije trap van Van Himst inkopte, maar scheidsrechter Mullen keurde het doelpunt af.

In de rust gaf Goethals zijn mannen de opdracht "Alles of niets". Ze zetten het doel van Sepp Maier zwaar onder druk en met het inzetten van Polleunis werd de druk op het Duitse doel verhoogd. Beckenbauer maaide een keer hopeloos mis, maar Maier kon de bal net voor de opkomende back Dolmans weggrissen.

In de 71^e minuut viel het doelpunt aan de andere kant. Wie anders dan Gerd Müller haalde de trekker over na een prachtige dieptepass over dertig meter van architect Netzer: 0-2.

Polleunis kon weliswaar de stand nog terugbrengen op 1-2, maar de zege kwam voor de *Mannschaft* niet meer in gevaar. Van Himst vond dat de Duitsers gelukkig gewonnen

hadden en Goethals treurde, dat de oosterburen te pakken waren geweest, zeker met Van Moer erbij.

Sovjet-Unie – Hongarije 1-0 (0-0)

14 juni 1972 – (Constant Vandenstock-Stadion) Parc Astrid, Brussel. Toeschouwers 1.659! (officieus 4.000)

Sovjet-Unie: Rudakov, Dzodzuaschvili, Khurtsilava, Kaplichny, Istomine, Kolotov, Troschkine, Baidachny, Banischevskiy (69. Nodia), Konkov, Onischenko.
Coach Ponomarjev

Hongarije: Geczi, Fabian, Pancsics, Balint (gk), Peter Juhasz, dr. Istvan Juhasz, Kocsis (60. Albert), Kü, Szöke, Bene (60. Dunai), Zambo.
Coach Illovszky

53. Konkov 1-0.

Scheidsrechter Glöckner (Oost-Duitsland)

83. Zambo (Hongarije) mist strafschoep.

De andere halve finale vond op hetzelfde tijdstip plaats en dat bleek een ernstige misrekening. Nog geen 2.000 toeschouwers kwamen op het duel tussen Sovjet-Unie en Hongarije af, waarbij het ook nog regende.

Hongarije was niet volledig, Fazekas en Branikovits waren geblesseerd en zelfs de aloude Florian Albert werd nog eenmaal opgeroepen en in de 60^e minuut ingezet. Toen stond het al 1-0 voor de Sovjets, ondanks het betere spel van de technisch vaardige Hongaren. De Russische defensie gaf echter weinig weg met aanvoerder Khurtsilawa en ausputzer Kaplichny, maar hadden geluk toen Zambo op Rudakov strandde, Szöke in het zijnet schoot en Bene op de lat.

Na de treffer van Konkov gooide Hongarije alles op de aanval. Het eeuwige talent Ferenc Bene kreeg een aantal kansen op de gelijkmaker, net als de jonge Kü. De grootste mogelijkheid was voor Sandro Zambo, die een strafschoep mocht nemen, omdat Dsodsuaschvili aan de noodrem had getrokken tegen invaller Dunai (of Albert??). Rudakov wist het schot uit zijn doel te ranselen, waarna Szöke de bal weer in het zijnet schoof. Daarmee was de derde finaleplaats in twaalf jaar voor de Sovjet-Unie veiliggesteld. De Hongaren waren zwaar teleurgesteld, want er had duidelijk meer in gezeten.

Wedstrijd om 3^e en 4^e plaats

België – Hongarije 2-1 (2-0)

17 juni 1972 – Stadion (Maurice Dufrasne) Sclessin, Luik. Toeschouwers 6.184.

België: Piot, Heylens, Van den Daele, Dolmans (gk), Thissen, Semmeling, Verheyen, Dockx, Polleunis, Van Himst, Lambert.
Coach Goethals

Hongarije: Geczi, Fabian, Pancsics, Balint, Peter Juhasz (gk), dr. Istvan Juhasz, Albert, Kü, Kozma, Dunai, Zambo (46. Szücs).
Coach Illovszky

24. Lambert 1-0, 28. Van Himst 2-0, 53. Kú 2-1 (strafschoep)

Scheidsrechter Boström (Zweden).

De wedstrijd tussen de verliezers was interessanter dan gewoonlijk door de deelname van het gastland. België was er alles aan gelegen zo hoog mogelijk te eindigen, terwijl Hongarije Florian Albert een eervol afscheid wilde aanbieden. Ondanks het opstellen van vier Luik-spelers kwamen er toch niet meer dan ruim 6000 supporters op de wedstrijd af, waarvan de helft Duitsers waren, in afwachting van de finale de volgende dag.

Sportief gezien de strijd tussen het technisch vaardige Hongarije en de Belgen die het moesten hebben van inzet en een sterke moraal. In de eerste 20 minuten domineerde de techniek, maar effectief was het spel van de Albert-elf niet. Binnen vier minuten wisten de Belgen de wedstrijd te beslissen. Lambert en Van Himst zorgden voor een veilige 2-0 stand. Voor Van Himst was het een gedenkwaardige dag, omdat hij met 69 interlands de nieuwe recordinternational was. Kú bracht de spanning terug door een strafschoep te benutten die hij zelf versierd had. Daar bleef het bij. België eindigde op een eervolle

derde plaats en bevond zich na de WK-deelname in 1970 op een hoger niveau dan Nederland, een van de tegenstanders in de volgende WK-kwalificatie, dat nog nimmer aan een eindtoernooi had deelgenomen.

Voor enige opwinding zorgden Duitse fans, die herhaaldelijk het veld bestormden. Ze werden met gummiknuppels verwijderd, maar bedierven de feestvreugde van de Belgen behoorlijk, die zich zelfs in eigen land niet veilig voelden.

De binnensteden van Luik, Antwerpen en Brussel waren voor het eerst het toneel van zich misdragende fans. De vele aanhangers uit Duitsland zorgden aanvankelijk voor een vrolijke entourage, maar al snel veranderde dit na vernielingen van de schreeuwende, zuipende en provocerende Duitsers. Op het veld ging het ook mis, toen ze zich na de halve finale en zelfs tijdens de troostfinale het veld bestormden. Ook na de finale konden ze zich amper bedwingen om het laatste fluitsignaal af te wachten.

De Belgische politie was er niet op berekend en de eerste tv-beelden met misdragende, beschonken toeschouwers gingen de wereld over. Het begin van een ernstig probleem, dat in de decennia erna alleen maar erger zou worden.

Dat het ook anders kon bewees de 16-jarige Angelika Busch. Zij probeerde Günter Netzer rechtstreeks op te bellen en dat lukte zowaar bij de derde poging. Ze vroeg hem vriendelijk welk moment het meest geschikt was om een handtekening te krijgen. Netzer antwoordde en Angelika kreeg die zaterdagmiddag een handtekening van alle 18 Duitse voetballers!

Finale

West-Duitsland – Sovjet-Unie 3-0 (1-0)

18 juni 1972 – Heizelstadion, Brussel. Toeschouwers 43.437.

West-Duitsland: Maier, Höttges, Schwarzenbeck, Beckenbauer, Breitner, Hoeness, Netzer, Wimmer, Heynckes, Gerd Müller, Kremers.
Coach Schön

Sovjet-Unie: Rudakov, Dzodzuaschvili, Khurtsilava, Kaplichny (gk 44.), Istomine, Kolotov, Troschkin, Baidachny, Banishevskiy (63. Kosinkevich), Konkov (46. Dolmatov), Onischenko.
Coach Ponomarev

27. Müller 1-0, 52. Wimmer 2-0, 58. Müller 3-0.

Scheidsrechter Marschall (Oostenrijk).

De verhoudingen waren duidelijk. Een uitgebalanceerd West-Duits team met de topvoetballers Beckenbauer en Netzer, de doelpuntenmachine Gerd Müller en waterdragers als Schwarzenbeck en Wimmer. Aan de andere kant een getalenteerde, maar onervaren groep onder de net van een maagoperatie genezen trainer Ponomarev. De neutrale voetballiefhebber gaf de voorkeur aan de veel offensiever ingestelde Duitsers. Ook de voorbereidingen van de teams konden bijna niet meer verschillen. De Russen kozen voor het rustig gelegen *Le Grand Veneur* in Keerbergen, 30 km van Brussel. De Duitsers hadden hotel Holiday Inn geboekt, dat vlakbij een vliegveld en een autosnelweg lag. Daarnaast werden ze dag en nacht belegerd door al te enthousiaste fans, met "*Bier, Wein und Gesängen*".

Het Heizelstadion was vooral gevuld met de alom aanwezige en immer luidruchtige Duitse aanhangers (op de zwarte markt kostte een kaartje 200 DM), de rode Sovjet-vlaggen zocht men tevergeefs. Ook de Belgen bleven weg, de lust was hen vergaan, na het provocerende gedrag van de Duitsers. Het was een Duitse EK in België..

De finale begon om 16.00 uur; West-Duitsland met dezelfde basisopstelling als in de halve finale. Het Sovjet-team was vooral ingesteld om de Duitsers af te stoppen.

Kaplitsjny moest Müller bedwingen, Konkov zou zich om Netzer bekommeren en Trosjkin moest Hoeness bewaken. Voorin hetzelfde succesvolle trio als tegen Hongarije: Baidachny, Banishevskiy en Onischenko.

Mochten de mannen van Ponomarev nog enige illusies hebben, dan konden ze deze snel vergeten, want West-Duitsland was van meet af aan de betere partij met Netzer en Beckenbauer in topvorm. Vooral Netzer kreeg veel vrijheid en kon zich naar hartelust

uitleven en aanval op aanval opzetten. De traag ogende Rudakov had het druk, kreeg na een kwartier bij een schot van Hoeness hulp van de lat, maar Maier moest in de 18^e minuut ook in actie komen, toen Kolotov plotseling voor hem opdook. In de 27^e minuut de eerste treffer. Netzer dook met de bal aan de voet de rode verdediging in en schoot keihard op de lat. Wimmer zette opnieuw in. Gerd Müller maakte het karwei af en scoorde zijn 50^e interlanddoelpunt: 1-0. Volgens de lange Rudakov met de hand, volgens de kleine spits zelf kreeg hij de bal bovenop zijn schouder. De Russen vergaten te protesteren bij de onduidelijk fluitende arbiter. Na de achterstand raakten de Sovjets van slag. Menigmaal moesten ze hard optreden om verder onheil te voorkomen en dat kostte Kaplichny een gele kaart. Hun spel was statisch, tientallen malen de bal in de breedte, weinig ruimte voor fantasie en gedurfde acties. Vlak voor rust een vlamvend schot van Dzodzuaschvili van 40 meter, die Maier net tot corner kon verwerken.

Tijdens de pauze wisselde Ponomarjev de teleurstellende Konkov voor Dolmatov. Het maakte weinig verschil. De beslissing viel zeven minuten na rust, toen Rudakov een schot van Wimmer door de handen liet glippen: 2-0. Een slecht moment voor zo'n blunder, maar het was wel het eerste interlanddoelpunt voor Wimmer. Door het slippertje was de spanning al vroegtijdig uit de wedstrijd, zeker toen *der Bomber der Nation* zes minuten later een voorzet van Schwarzenbeck tot doelpunt promoveerde. Het was de elfde treffer van Müller tijdens het hele toernooi inclusief de kwalificatie. Met een 3-0 stand in de zak kwamen de soevereine, bijna hooghartige Duitsers niet meer in problemen en lieten de Russen alle hoeken van het veld zien.

Dissonant was het gedrag van de West-Duitse fans, die het weer niet konden laten om voortijdig het veld op te lopen. Veiligheidsmaatregelen rondom voetbalvelden waren nauwelijks bekend, omdat het probleem met hooligans nog niet veel was voorgekomen. Nadat scheidsrechter Marschall eindelijk voor het einde floot, was het hek letterlijk van de dam. In korte tijd was het veld overspoeld met West-Duitse supporters, tot grote woede van de spelers, die moesten vluchten naar de kleedkamers.

De pers was naderhand unaniem vol lof over het Duitse spel, dat onder aanvoering van Franz Beckenbauer een van de beste wedstrijden in de historie speelde en vergeleken werd met het Hongaarse wonderteam uit de vijftiger jaren. Na het gestolen wereldkampioenschap in 1954 weer eens een prijs voor West-Duitsland, dit maal dik verdiend. *Die Mannschaft* ging zich opmaken voor het WK 1974 in eigen huis. In 1972 werd Franz Beckenbauer uitgeroepen tot Europees Voetballer van het Jaar met Gerd Müller en Günter Netzer op een gedeelde tweede plaats. Johan Crujff won voor de tweede maal de Europa Cup 1, maar werd slechts vierde, interlandvoetbal won het van clubvoetbal!

Arbiter Ferdinand Marschall (Oostenrijk).

De man uit Wenen had geen moeilijke middag. Alleen na de 1-0 in de 28^e minuut tot de rust, moest hij optreden tegen het harde Russische spel en deed dat bekwaam door het trekken van de enige gele kaart.

Hij floot onopvallend, het beste compliment voor een scheidsrechter.

Aan het banket

De balans kon worden opgemaakt. Veel lof over het spel van de Europees kampioen, maar het gedrag van de Duitse aanhang en de lege stadions bij twee van de wedstrijden wierpen een smet op het eindtoernooi. Toch was UEFA-voorzitter Wiederkehr tevreden, omdat de belangstelling bij de kwalificatiewedstrijden enorm steeg (gemiddeld 33.200 toeschouwers). Hij gaf een compliment aan de Belgen, die zo snel een renovatie aan het stadion in Antwerpen hadden bewerkstelligd. En de Belgen? Die waren het toernooi snel vergeten, op 1 juli begon Eddy Merckx aan de Tour de France.

Topspelers West-Duitsland

Franz Beckenbauer 11-9-45

Günter Netzer 14-9-44

Gerd Müller (1945, Zinsen) was de meest dodelijke afmaker in de voetbalgeschiedenis. Zoals een echte goaltjesdief betaamde was hij weinig actief buiten het strafschopgebied en was onopvallend wanneer de bal rondging. Voor het doel was hij niet te stuiten en stond altijd op de goede plaats. Met katachtige reflexen scoorde hij makkelijk, was kopsterk ondanks zijn geringe lengte en met zijn lelijke draaikontenstijl sterk in de scrimmage. Uit de moeilijkste hoeken schoot hij op doel, van achter de rug van de verdediger, uit stand of uit de draai.

Müller begon bij TSV Nordlingen en speelde vijftien jaar voor Bayern München, waarin hij liefst zeven seizoenen achtereen een gemiddelde van een goal per wedstrijd haalde. In totaal trof hij in 427 duels 365 maal doel. Hij was Europees Voetballer van het Jaar 1970 en twee maal winnaar van de Gouden Schoen (topscorer van Europa). De Europa Cup voor Landskampioenen won hij in 1974, 1975 en 1976.

Na Bayern speelde hij nog in de VS voor Fort Lauderdale in de NASL.

Meteen na het WK van 1966 werd *der Bomber* opgenomen in het Duitse elftal, waarvoor hij 68 goals scoorde in 62 interlands! Met hem rolde *die Mannschaft* menig klein voetballand op, maar wist ook het briljante Nederlandse elftal in 1974 te verslaan. Werd Europees Kampioen in 1972 en wereldkampioen in 1974. Hij scoorde in twee eindtoernooien van het WK het ongekende aantal van 14 goals in 13 wedstrijden, waaronder een hattrick in twee achtereenvolgende wedstrijden in 1970. Hij was topscorer van het WK 1970 en het EK 1972.

Hij stopte onverwacht na het WK 1974 als international, slechts 28 jaar oud. Als speler stopte hij in 1978 na een blessure.

Andere:

Paul van Himst

Wilfried van Moer

West-Duitsland Europees Kampioen 1972

Winnend team:

Sepp Maier 28-2-44, Bayern München

Horst-Dieter Höttges 10-9-43, Werder Bremen

Hans-Georg Schwarzenbeck 3-4-48, Bayern München

Franz Beckenbauer 11-9-45, Bayern München

Paul Breitner 5-9-51, Bayern München

Uli Hoeness 5-1-52, Bayern München

Günter Netzer 14-9-44, Borussia Mönchengladbach

Herbert Wimmer 9-11-44, Borussia Mönchengladbach

Jupp Heynckes 9-5-45, Borussia Mönchengladbach

Gerd Müller 3-11-45, Bayern München

Erwin Kremers 24-3-49, Schalke 04

Trainer Helmut Schön 15-9-15

in the final (@empics)

Gerd Müller leaps over Soviet goalkeeper Yevgen Rudakov after scoring

Magical Müller

In only his second international, Gerd Müller had scored four times in a qualifying match for the previous UEFA European Championship. Now his awesome goalscoring talents were in full flow: he scored six in the qualifying group and another in the 3-1 win against England in the quarter-finals - West Germany's first success at Wembley.

Star-studded side

Franz Beckenbauer had dropped back to become the first of the great attacking sweepers; Paul Breitner and Uli Hoeness were two superb 20-year-olds; and Günter Netzer had been recalled to add flair, arrogance and flowing blond locks to the midfield.

Supporting cast

The other semi-finalists appeared to be no more than a supporting cast. Belgium, the hosts, had surprised the champions Italy in the quarter-finals, but in the process had lost their midfield general Wilfried Van Moer with a broken leg. The Soviet Union were in attendance despite lacking their usual flair and Hungary were shorn of the the dazzling individuals of old. Everything looked set for the Gerd, Franz and Günter show.

UEFA-Cup team van 1972

- 1. Evgeny Rudakov
- 2. Revaz Dzodzuashvili
- 3. Paul Breitner
- 4. Herbert Wimmer
- 5. Murtaz Khurtsilava
- 6. Franz Beckenbauer
- 7. Jupp Heynckes
- 8. Uli Hoeness
- 9. Gerd Müller
- 10. Günter Netzer
- 11. Raoul Lambert